

Canllawiau i Rieni ac Ysgolion ar addysg pobl ifanc allan o'u hoed cronolegol

Diben

Wrth gefnogi plant a phobl ifanc yn Sir Benfro, fe all staff ysgol / CADY, cyrff llywodraethol a gwasanaethau derbyniadau orfod ystyried a ddylid cynorthwyo pobl ifanc trwy eu haddysgu mewn grŵp blwyddyn wahanol i'w hoed cronolegol. Mae ffactorau wrth wraidd gwneud penderfyniad o'r fath yn amrywio ond gallai fod oherwydd y canlynol:

- angen dysgu ychwanegol arbennig
- genedigaeth yn yr haf neu gynamserol
- plentyn yn dychwelyd i addysg yn dilyn cyfnod sylweddol o absenoldeb
- plentyn sydd newydd ddod i'r DU
- awgrym rhiant / gofalwr.

Mae gan y rhan fwyaf o Awdurdodau Lleol bolisiau neu ganllawiau cysylltiedig â'r pwnc hwn. Dangosodd ymchwil i arferion cyffredin mewn Awdurdodau eraill y canlynol:

- **Yn nodweddiadol** nad yw lleisiau plant a phobl ifanc yn cael eu clywed yn ddigonol wrth wneud penderfyniadau
- Bod **diffyg eglurder** ynghylch pam fod pobl ifanc yn cael eu rhoi allan o'u grŵp blwyddyn
- Bod **diffyg arferion cyson** ledled y wlad (felly, os yw teulu'n symud rhwng awdurdodau lleol, nid oes unrhyw sicrwydd y bydd lle i drefniadau presennol, gan arwain at ragor o bontio i'r bobl ifanc dan sylw)
- Bod **sylyfaen dystiolaeth empirig gyfyngedig** ynghylch canlyniadau cadarnhaol
- Bod rhieni, ysgolion a gweithwyr proffesiynol yn niwlog ynghylch **goblygiadau hirdymor** cyllid a pharhad cymorth, e.e. mae gan bobl ifanc hawl i adael yr ysgol pan fyddant yn cyrraedd 16 oed, heb ystyried pa grŵp blwyddyn y maent ynddo
- Bod **anghysonderau wrth adolygu'r penderfyniad** drwy gydol gyrfa ysgol pobl ifanc.

(Babcock LDP)

Bwriad y polisi hwn yw rhoi sylw i'r dadansoddiad uchod, fel bod pobl ifanc, eu teuluoedd a gweithwyr proffesiynol yn gallu ystyried y penderfyniad i addysgu allan o grŵp oed cronolegol a chynllunio'n briodol. Mae'r ddogfen hon yn cefnogi a thywys y rhai sy'n byw neu'n gweithio yn Sir Benfro ac yn arwain at ganllawiau i arferion da y dylid cadw atynt wrth wneud cais o'r fath i'r Awdurdod Lleol:

- **Cyd-destun** – meddyliau presennol
- **Cymorth cof** – beth sydd angen ei ystyried
- **Canllawiau i Arferion Da** – y broses i'w dilyn

Ar gyfer ysgolion sy'n eu hawdurdod derbyn eu hunain (ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac ysgolion eglwys), argymhellir y gweithdrefnau canlynol fel arferion da. Ar gyfer ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir (lle mai'r ALL yw'r

Wedi'i ddiweddarau Ebrill 2022

awdurdod derbyn), mae'r gweithdrefnau'n ofynnol.

Cyd-destun

Yn ein holl ymdrechion, mae Awdurdod Lleol Sir Benfro'n ceisio hyrwyddo canoli ar yr unigolyn wrth weithio gyda phobl ifanc ac mae'n cefnogi cyflawni argymhellion a wnaed yn adroddiad Donaldson, Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru (2015), sef y bydd holl bobl ifanc a addysgir yn Sir Benfro:

- yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog, parod i ddysgu drwy gydol eu bywydau
- yn gyfranwyr mentrus, creadigol, parod i chwarae rhan gyflawn mewn bywyd a gwaith
- yn ddinasyddion moesegol, deallus o Gymru a'r byd
- yn unigolion iach, hyderus, parod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas. (Donaldson, 2015, Pg106)

Nid oes unrhyw ddyletswydd statudol i gytuno ag unrhyw gais i addysgu pobl ifanc mewn grŵp blwyddyn wahanol i'w hoed cronolegol, na rhwystr statudol chwaith i atal cytundeb o'r fath. Bydd Awdurdod Lleol Sir Benfro a'i sefydliadau addysgol yn ymdrechu i ystyried holl geisiadau priodol i addysgu pobl ifanc allan o'u grŵp oed cronolegol. Mae Awdurdodau Lleol yn amrywio yn eu hagwedd at y mater hwn ond, ym mhob achos, cyfrifoldeb pawb priodol yw casglu tystiolaeth ac ystyried buddiannau'r bobl ifanc dan sylw.

Wrth ystyried y penderfyniad i addysgu oddi allan i grŵp oed cronolegol, mae disgwyliad y bydd hyn yn un o amrywiaeth o strategaethau cefnogi a ystyriwyd, a ymchwiliwyd ac a hysbyswyd i Awdurdod Lleol Sir Benfro. Tra bydd llawer o'r ffactorau i'w hystyried yn rhai wrth fesur, bydd hefyd yn berthnasol rhoi ystyriaeth gyson i'r goblygiadau hirdymor i'r unigolyn a chyrrff ymchwil i'r pwnc, a chaniatáu trafodaeth gyfannol gydag aelodau o'r teulu a'r bobl ifanc eu hunain, ond bod yr oed a chyfnod datblygu'n caniatáu. Mae ystyriaethau allweddol yn cynnwys y canlynol:

- Dywed ymchwil wrthym fod pobl ifanc a addysgwyd mewn grwpiau oedran iau yn **dal i gael anawsterau academaidd** a bod unrhyw enillion a gafwyd i ddechrau'n lleihau wrth i'r bobl ifanc symud i fyny drwy'r ysgol ac yn wynebu cyfleoedd dysgu newydd (*Jimerson, Carlson, Rotert, Egeland a Sroufe*)
- **Nid oes unrhyw welliant academaidd cyffredinol i'w weld** mewn pobl ifanc sy'n anaeddfed yn ddatblygiadol o'u tynnu o'u grŵp blwyddyn (*Hattie*)
- Mae pobl ifanc sy'n cael eu "dal yn ôl" yn dangos **iechyd emosiynol gwaelachac addasiad cymdeithasol gwaelach** na chyfoedion isel eu cyflawniad na ddaliwyd yn ôl (*Jimerson, Carlson, Rotert, Egeland a Sroufe*)
- Dywed pobl ifanc a addysgwyd allan o'u grŵp blwyddyn eu bod yn dioddef mwy o fwlio na'u cyfoedion (*Clatworthy*)
- Efallai nad yw pobl ifanc sy'n dangos cryfderau deallusol / datblygiadol ymhell o flaen disgwyliadau eu hoedran ac fe allant gael cydrannau o gwricwlwm hŷn yn anodd a llawn her i'w rheoli. Weithiau nid yw datblygiad cymdeithasol, emosiynol a/neu gorfforol yn cyd-fynd â meysydd aeddfedrwydd, gan roi'r bobl ifanc mewn sefyllfa lle gallent fethu ateb y galwadau arnynt yn y meysydd hyn. Yn naturiol, fe all y ffactorau hyn effeithio ar hunan-barch, yn enwedig yn ystod blaenlencyndod. O dderbyn ffactorau o'r fath, mae'n rhesymol ystyried a oes modd diwallu anghenion i'r un graddau trwy aros o fewn y grŵp blwyddyn priodol gyda chymorth

Wedi'i ddiweddarau Ebrill 2022

cwricwlwm cyfoethocach ynghyd ag addasiadau rhesymol

- I'r gwrthwyneb, efallai na fyddai pobl ifanc sy'n dangos arafwch deallusol / datblygol yn cael her a symbyliad priodol wrth eu doddi mewn grŵp blwyddyn islaw eu hoed cronolegol. Fe all cryfderau cymharol fod mewn perygl o beidio â chael sylw priodol tra gall fod dylanwad hefyd ar ddisgwyliadau cyffredinol staff ac eraill. Mae'r effaith ar hunan-barch y bobl ifanc yn gofyn ystyriaeth ofalus hefyd.
- Dan yr amgylchiadau hynny lle gwnaed penderfyniad i addysgu pobl ifanc mewn grŵp oedran hŷn, rhaid ystyried y goblygiadau hirdymor. Bydd yn anodd gwrthdroi penderfyniad o'r fath os bydd y sefyllfa'n newid, oherwydd y bydd hyn yn peri ailadrodd blwyddyn gwricwlwm
- Rhaid i'r ysgol gadw golwg rheolaidd ar gynnal y lleoliad a'i ailystyried ar adeg bob pontio i gyfnod allweddol newydd y cwricwlwm cenedlaethol gan bennu nad oes unrhyw sicrwydd y bydd y trefniant hwn yn parhau drwy gydol addysg y bobl ifanc. Gall hyn greu amryw gyfnodau o bontio sylweddol i'r bobl ifanc, pob un ohonynt â'r gallu i effeithio'n sylweddol ar eu cynnydd addysgol a'u hunan-barch
- Pan fo pobl ifanc yn cael eu haddysgu o flaen eu grŵp oed cronolegol, rhaid derbyn y byddant yn cyrraedd pwyntiau arwyddocaol yn eu haddysg yn gynnar
e.e. TAS, TGAU, oedran gadael yr ysgol, trosglwyddo i'r coleg ac ati. Fe all hyn hefyd fod â goblygiadau i'r cymorth ariannol a gaiff sefydliadau addysgol oherwydd bod cyllid yn aml yn dibynnu ar oedran yn hytrach na dilyn yr unigolyn yn ddioglyd
- Mae Awdurdodau Lleol yn amrywio yn eu polisiau a'u hagwedd at y strategaeth hon. Rhaid derbyn nad yw rhai Awdurdodau Lleol yn dewis ystyried addysgu pobl ifanc allan o'u grŵp oed cronolegol. Felly, os bydd pobl ifanc yn symud cartref neu sefydliad addysgol rhaid peidio â chymryd yn ganiataol y bydd unrhyw drefniadau presennol yn cael eu parchu.

Cymorth Cof

Os ydych yn ystyried cais i addysgu pobl ifanc allan o'u grŵp oed cronolegol dylech feddwl am y canlynol.....

- Anghenion dysgu ychwanegol unigol y bobl ifanc dan sylw – pam ydych chi'n ystyried eu haddysgu allan o'u grŵp oedran a pha werth fydd hyn yn ei ychwanegu?
- Ffactorau cyd-destunol fel oed, cyfnod datblygu, adnoddau ysgol a phontio yn y dyfodol – ystyriwch y pethau a allai gael eu hennill a'u colli os ydynt yn 'gadael' eu grŵp oed priodol. Sut fydddech chi'n adolygu, arolygu a chynllunio ar gyfer y rhain i leihau unrhyw effaith negyddol?
- Oes yna unrhyw ffyrdd eraill o gynorthwyo anghenion arbennig, e.e. mynychu grŵp hybu neu grŵp sgiliau cymdeithasol gyda phlant eraill o wahanol oeddrannau ar adegau penodol yn eu hwythnos?

Wedi'i ddiweddarau Ebrill 2022

- Beth yw barn y bobl ifanc dan sylw? Bydd hyn yn golygu newidiadau sylweddol iddynt ac, felly, pan fo hynny'n briodol, dylid ymgynghori â'r bobl ifanc a gofyn am eu sylwadau a RHAID cynrychioli eu barn.
- Ydych chi wedi gwneud adolygiad beirniadol o'r dystiolaeth ymchwil academiaidd dros addysgu plant allan o'u grŵp blwyddyn? A yw hyn yn cefnogi eich sefyllfa arbennig? Gwnewch eich hun yn ymwybodol o farn ymchwil genedlaethol ar weithredu fel hyn a phenderfynu a fydd addysgu allan o grŵp blwyddyn mewn gwirionedd yn rhoi'r cymorth a deimlwch sydd ei angen ar y bobl ifanc. Mae'r maes ymchwil yn newid yn gyson ac fe allai fod cyhoeddiadau diweddar sy'n profi'n arbennig o addysgiadol ar gyfer eich achos unigol.
- Pa brosesau penderfynu ac adolygu ydych chi'n eu paratoi os gwneir penderfyniad i addysgu allan o'r grŵp blwyddyn a'i awdurdodi gan yr Awdurdod Lleol? Mae angen adolygu penderfyniad o'r fath yn rheolaidd a thrwy gydol gyrfa addysgol y bobl ifanc er mwyn eu diogelu.
- Archwiliwch a oes asiantaethau cymorth a allai gynorthwyo eich ymchwiliadau'n briodol. Dylai swyddogaethau Seicolegwyr Addysg ac Athrawon Cymorth Ymgynghorol ganolbwyntio ar y prosesau penderfynu ac adolygu. Os oes gan y bobl ifanc dan sylw anghenion dysgu ychwanegol penodol, oes yna unrhyw asiantaeth sy'n gallu cynnig cymorth ychwanegol i chi er mwyn gwella'r broses benderfynu? Dylai CADY yr ysgol wneud unrhyw geisiadau o'r fath yn y cyfarfodydd TAPPAS 1 (Tîm o Amgylch y Disgybl, Rhiant a Sefydliad) sy'n cael eu cynnal yn holl Ysgolion Sir Benfro. Yn yr un modd, bydd eich Cynghorydd Her yn gallu cefnogi unrhyw ystyriaethau o ran addasu adnoddau a systemau presennol ysgolion.
- Ydych chi wedi cynnwys holl unigolion perthnasol yn eich ymchwiliadau a phrosesau penderfynu ac ydych chi wedi cynrychioli barn pawb? Os yw'r bobl ifanc dan sylw eisoes ar y gofrestr mewn sefydliad neu ar fin cofrestru, mae disgwyliad y bydd barn y rhieni / gofalwyr, y bobl ifanc (pan fo hynny'n briodol), staff y sefydliad a'r asiantaeth gymorth briodol yn cael ei cheisio a'i chynrychioli.

Canllawiau i Arferion Da: y broses

Dylid trafod y penderfyniad i addysgu pobl ifanc allan o'u grŵp blwyddyn yn ofalus gydag amrywiaeth o bobl fel y crybwyllwyd eisoes. Dylai'r trafodaethau hyn arwain at eglurder ynghylch **diben** doddi pobl ifanc allan o'u grŵp blwyddyn ac, os caiff cais ei wneud i'r Awdurdod Lleol, mae angen rhoi tystiolaeth briodol o gymorth a thrafodaethau blaenorol. Mae disgwyliad y bydd unrhyw gais a gyflwynir yn fanwl a thrwyadl ac yn dilyn y canllawiau hyn.

Dylid gofyn am ganiatâd yr Awdurdod Lleol i addysgu pobl ifanc allan o'u grŵp blwyddyn gronolegol ac nid yw'n rhywbeth y gall aelod o staff ysgol neu gydweithiwr o asiantaeth gymorth ei awdurdodi.

Pan fo modd, dylid cael barn y bobl ifanc a chynrychioli hynny yn y dogfennau a

Wedi'i ddiweddarau Ebrill 2022

gyflwynir. Yn nodweddiadol, mae pobl ifanc eisiau bod yn rhan o benderfyniadau ar eu haddysg, gan gynnwys a fyddant yn cael eu haddysgu allan o'u grŵp blwyddyn gronolegol. Rydym yn cadw at erthyglau perthnasol Cytundeb y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (UNCRC, 1989) sy'n hyrwyddo cyfraniad a chyfranogiad pobl ifanc mewn prosesau penderfynu.

Mae arferion da'n pennu y dylai'r bobl sy'n ymwneud â'r broses benderfynu / ymchwilio gynnwys: rhieni / gofalwyr; y bobl ifanc; Pennaeth / aelod o grŵp uwch-reolwyr yr ysgol; CADY; athro dosbarth / athrawes ddosbarth; a gweithwyr proffesiynol perthnasol eraill (gan ddbynnu ar anghenion dysgu ychwanegol y bobl ifanc neu fod rhai materion yn aros yn gyfundrefnol e.e. cyfranogiad Cynghorydd Her yr ysgol). Mae angen i ymchwiliadau a phrosesau penderfynu ddigwydd dros gyfnod er mwyn ystyried anghenion yr unigolyn yn drwyadl a chasglu tystiolaeth gysylltiedig ag amrywiaeth o ddewisiadau cymorth.

Gan ystyried ffurfiau amrywiol y dogfennau sy'n bodoli mewn gwahanol sefydliadau, nid ydym wedi cyflwyno ffurflen benodol i'w llenwi a'i chyflwyno. Bydd yr Awdurdod Lleol yn derbyn ceisiadau ysgrifenedig o sefydliadau ond iddynt roi tystiolaeth sy'n cadw at yr arferion da a amlinellir yn y ddogfen hon.

Yn gyffredinol, bydd y penderfyniad i addysgu pobl ifanc allan o'u grŵp blwyddyn gronolegol yn cael ei weithredu wrth i'r bobl ifanc gyrraedd diwedd / dechrau naturiol y flwyddyn academaidd, gan gwmpasu pontio mewn cyfnod o newid sy'n digwydd yn naturiol i bawb. Gyda hyn mewn golwg, mae angen i sefydliadau ystyried ceisiadau o'r fath gyda digon o amser i gynnal trafodaethau, ymchwilio i amrywiaeth o strategaethau a chynnwys gweithwyr proffesiynol perthnasol cyn gwneud cais i'r awdurdod. Mae angen digon o amser hefyd ar rieni / gofalwyr a phobl ifanc i ystyried strategaeth o'r fath oherwydd y gall ei chanlyniadau fod yn arwyddocaol. Yr argymhelliad, felly, yw bod trafodaethau a chasglu tystiolaeth o'r fath yn digwydd yn ystod tymor academaidd (fel lleiafswm).

Mae angen i geisiadau i'r Awdurdod Lleol amlinellu rhychwant y dewisiadau cymorth a ystyriwyd a'r rhesymau wrth wraidd credu mai'r dewis hwn yw'r mwyaf priodol a pham y diystyrwyd dewisiadau eraill.

Mae angen cyflwyno hefyd y cymorth a chynngor a gafwyd gan asiantaethau / cydweithwyr proffesiynol perthnasol, gan gynnwys unrhyw farn sy'n anghytuno â'r cais.

Hefyd, mae angen amlinellu trefniadau ar gyfer adolygiad rheolaidd a hirdymor o'r penderfyniad. Mae angen i holl drefniadau adolygu ymgorffori sut fydd barn y bobl ifanc yn cael ei cheisio ar adegau adolygu, heb ystyried oed. Mae ymchwil yn awgrymu nad yw'r penderfyniad i addysgu pobl ifanc oddi allan i'w grŵp blwyddyn yn cael ei adolygu'n gyson nac yn aml (Babcock LDP, 2013). Felly, mae angen sicrhau cysondeb ac arferion da ledled ein sir. Dylid adolygu penderfyniadau'n ffurfiol yn rheolaidd ac ystyried ffactorau fel y canlynol:

- Ffyniant a datblygiad cymdeithasol ac emosiynol
- Cyflymder cynnydd academaidd
- Cynnydd mewn cysylltiad â'r amcanion gwreiddiol ynghylch pam y dodwyd y

Wedi'i ddiweddarau Ebrill 2022

bobl ifanc allan o'u blwyddyn

- Dylai pobl ifanc, rhieni / gofalwyr, athrawon a gweithwyr proffesiynol eraill (fel y bo'n briodol) ymwneud â'r broses adolygu hon.

Gallai'r broses adolygu hon ddigwydd yn ystod yr adolygiad blynyddol statudol, o ran y rhai sydd â datganiad o angen addysgol arbennig, neu ar yr adeg yn y tymor academaidd pan fo'r sefydliad yn adolygu targedau Cynlluniau Addysg Unigol (CAU). Mae'n ddefnyddiol nodi y gall adolygiad o'r fath hefyd fod yn ddarn penodol o waith i'w gomisiynu gan Athro/Athrawes Ymgynghorol neu E.P. o fewn Sir Benfro (yn cael ei flaenoriaethu a'i gomisiynu gan CADY yr ysgol yn y cyfarfod TAPPAS 1).

Os bydd yr Awdurdod Lleol yn penderfynu caniatáu cais i addysgu pobl ifanc allan o'u grŵp blwyddyn gronolegol, mae dyletswydd gofal ar y sefydliad i ddarparu dogfennau o adolygiad blynyddol o gynnydd. Dylai hyn ddangos yn benodol a gytunwyd i barhau'r strategaeth hon neu beidio ac ar ba dystiolaeth.

Pan gaiff cais o'r fath ei wneud ar gyfer pobl ifanc sydd â datganiad o angen addysgol arbennig eisoes, dylid gwneud cais o'r fath drwy gyfarfod yr adolygiad blynyddol gan barhau'r angen i ymchwilio'n drwyadl ac ystyried strategaethau cymorth eraill, fel yr amlinellwyd uchod. Os caiff y dewis hwn ei godi fel trafodaeth ddechreuol ar adeg Adolygiad Blynyddol, mae disgwyliad y bydd y sefydliad yn dechrau cyfnod o ymchwilio, os caiff y dewis ei ystyried yn unfrydol, a threfnu cyfarfod adolygu pellach. Nid yw'n cael ei ystyried yn foeseogol awdurdodi unrhyw gais a drafodwyd ar un adeg yn unig.

Bydd dogfennau o gyfarfodydd adolygiad blynyddol dilynol yn dderbyniol fel dystiolaeth o adolygiad blynyddol gan yr Awdurdod Lleol a dylid eu hysbysu adroddiad i'r Tîm Rheoli AAA yn Neuadd y Sir, yn ôl y weithdrefn safonol.

Pan fo rhieni / gofalwyr neu weithiwr proffesiynol yn gwneud cais o'r fath ar ran pobl ifanc nad ydynt eto wedi cofrestru mewn ysgol yn Sir Benfro, rhaid i'r sefydliad perthnasol weithio mewn partneriaeth gyda'r rhieni / gofalwyr a'r bobl ifanc (os yw'r oed yn caniatáu) i gydymffurfio â'r canllawiau arferion da yn y ddogfen hon. Bydd unrhyw gais uniongyrchol i'r Awdurdod Lleol nad yw wedi cynnwys y sefydliad perthnasol yn cael ei arwain yn ôl i'r sefydliad priodol a chadarnhau cydymffurfio â'r Canllawiau i Arferion Da hyn.

Nid yw Awdurdod Lleol Sir Benfro'n teimlo ei bod yn briodol dod i pobl ifanc allan o'u grŵp blwyddyn er mwyn rhoi sylw i faterion darparu adnoddau. Mae cyfrifoldeb dros roi sylw i anghenion dysgu ychwanegol unigol yn aros gyda'r sefydliad a dylid eu gweinyddu drwy gwricwlwm wedi'i wahaniaethu a'i gyfoethogi'n briodol gydag addasiadau rhesymol. Pan fo hyn yn anodd, mae disgwyl i sefydliadau ofyn am gymorth yr amrywiaeth asiantaethau sydd ar gael ledled Sir Benfro (e.e. Gwasanaethau Cymorth Cynhwysiad, Cynghorwyr Herio, Gwasanaethau Cymorth Allanol Ysgolion Arbennig) cyn ystyried addysgu pobl ifanc allan o'u grŵp oed cronolegol a gofyn am eu cyngor dros gyfnod.

Ac eithrio'r bobl ifanc hynny sydd â datganiad o angen addysgol arbennig, dylid anfon holl ddogfennau sydd i'w cyflwyno gan sefydliad, i gydymffurfio â'r

Wedi'i ddiweddarau Ebrill 2022

cyfarwyddyd hwn, at Swyddog Derbyniadau Sir Benfro, yn Neuadd y Sir, Hwlfordd. Ni fydd y Swyddog Derbyniadau'n gyfrifol am awdurdodi ceisiadau o'r fath ond bydd yn crynhoi dogfennau ac yn cyflwyno pob achos i swyddogion yn y Gwasanaeth Cynhwysiad a'r Gyfarwyddiaeth Addysg i'w hystyried ganddynt. Yna bydd ymateb yn cael ei roi'n uniongyrchol i'r sefydliad a fydd yn gyfrifol am gynorthwyo'r rhieni / gofalwyr ynghylch unrhyw benderfyniadau a wneir a champau gofynnol.